

การศึกษาปัญหาการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยไทยแห่งหนึ่ง

เชน ชวนชม¹, นันทปภัสร อ่ำบริสุทธิ์²

(วันรับบทความ: 22 กุมภาพันธ์ 2568, วันแก้ไขบทความ: 5 เมษายน 2568, วันตอบรับบทความ: 20 พฤษภาคม 2568)

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์คือ 1) เพื่อศึกษาปัญหาการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู และ 2) เพื่อเปรียบเทียบปัญหาของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู จำแนกตามเพศและสาขาวิชา กลุ่มตัวอย่างคือ นักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยไทยแห่งหนึ่ง ที่ฝึกสอนในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2567 ได้มาจากการสุ่มแบบแบ่งชั้น โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป (G*power) (ค่าความคลาดเคลื่อนที่ระดับ 0.05, Effect size f ที่ระดับ 0.4 ได้จำนวน 125 คน) เก็บข้อมูลได้จำนวน 270 คน เครื่องมือที่ใช้ คือ แบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่าที่มีลักษณะปลายปิดและปลายเปิด ครอบคลุมปัญหาการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู 5 ด้าน ซึ่งผ่านการตรวจสอบคุณภาพจากผู้ทรงคุณวุฒิ ผลการวิจัยพบว่า (1) นักศึกษามีปัญหาการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู อยู่ในระดับมาก ได้แก่ ด้านการจัดการชั้นเรียนและด้านนักศึกษา ปัญหาการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูอยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ ด้านโรงเรียน และปัญหาการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูอยู่ในระดับน้อย ได้แก่ ด้านครูพี่เลี้ยง และด้านอาจารย์นิเทศก์ และ (2) การเปรียบเทียบปัญหาของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู พบว่า เพศต่างกันมีปัญหาการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และสาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย มีปัญหาการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ด้านครูพี่เลี้ยง มากกว่าสาขาวิชาศึกษาศาสตร์ ในขณะที่สาขาวิทยาศาสตร์ทั่วไป สาขาวิชาศิลปศึกษาและสาขาวิชาภาษาไทย มีปัญหาการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ด้านครูพี่เลี้ยง ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ: นักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู, ปัญหาการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู, การเปรียบเทียบปัญหาของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู

ประเภทของบทความ: บทความวิจัย

การอ้างอิง:

เชน ชวนชม และนันทปภัสร อ่ำบริสุทธิ์. (2568). การศึกษาปัญหาการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยไทยแห่งหนึ่ง. *วารสารรามคำแหง ฉบับคณะศึกษาศาสตร์ (มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์)*, 6(2), 64-77.

¹อาจารย์ประจำวิชาเอกคอมพิวเตอร์ศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง (ผู้รับผิดชอบบทความ)
e-mail: chain@rumail.ru.ac.th

²อาจารย์ประจำวิชาเอกคณิตศาสตร์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง
e-mail: nanapat.a@rumail.ru.ac.th

A Study of the Problems of Teacher Professional Experience Training Among Pre-service Teacher Faculty of Education, Thai University

Chain Chuanchom¹, Nanapat Amborisuth²

(Received Date: 19 July 2023; Revised Date: 13 November 2023; Accepted Date: 6 December 2023)

Abstract

This research aimed to achieve two primary objectives: (1) To investigate the anxiety levels among Ramkhamhaeng University Sepak Takraw athletes participating in the 48th University Games of Thailand, and (2) To analyze the underlying causes of anxiety among these athletes during the games. The study encompassed a population of 20 Ramkhamhaeng Sepak Takraw athletes. Research instruments consisted of (1) The Competition State Anxiety Inventory – 2 (CSAI-2) and (2) Structured interviews exploring situational anxiety experienced by the Ramkhamhaeng Sepak Takraw athletes. These tools underwent evaluation by three experts to determine item-objective congruence, achieving scores ranging between 0.6 and 1.0.

Results indicated that both the mental ($\mu = 15.3$, $\sigma = 4.791$) and physical ($\mu = 13.6$, $\sigma = 3.283$) dimensions of anxiety levels among Ramkhamhaeng Sepak Takraw athletes were low. Additionally, the study revealed that self-confidence also stood at a low level ($\mu = 14.6$, $\sigma = 7.161$). The qualitative analysis of anxiety interviews unveiled the following findings: (1) Athletes exhibited low anxiety levels attributed to their lack of outcome expectations and extensive experience; (2) Key sources of anxiety included training schedules, Sepak Takraw skills, and the competitive environment; (3) Athletes employed coping strategies such as positive self-talk and mental imagery to enhance self-confidence, focusing on present experiences rather than dwelling on past errors.

Keywords: pre-service teacher, problems of professional teaching experience, comparative study on problems of professional teaching experience.

Type of Article: Research Article

Cite this article as:

Chuanchom, C., & Amborisuth, N. (2025). A study of the problems of teacher professional experience training among pre-service teacher Faculty of Education, Thai University. *Ramkhamhaeng University Journal: Faculty of Education (Humanities and Social Sciences)*, 6(2), 64-77.

¹Lecturer, Computer Education, Faculty of Education, Ramkhamhaeng University (corresponding author)
e-mail: chain@rumail.ru.ac.th

²Lecturer, Mathematics, Faculty of Education, Ramkhamhaeng University
e-mail: nanapat.a@rumail.ru.ac.th

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การฝึกปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาหรือการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู เป็นกระบวนการหนึ่งที่มีความสำคัญต่อนักศึกษาหลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต ซึ่งนักศึกษาได้มีโอกาสฝึกฝนและเก็บเกี่ยวประสบการณ์ในวิชาชีพครู ที่เป็นไปตามมาตรฐานการปฏิบัติงานของผู้ประกอบวิชาชีพ และปฏิบัติตามจรรยาบรรณวิชาชีพครู โดยมีอาจารย์นิเทศก์ และครูพี่เลี้ยงให้คำแนะนำดูแลช่วยเหลือและสอนงาน ประสบการณ์ดังกล่าวนี้จะช่วยให้นักศึกษาได้พัฒนาความรู้ความสามารถทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติควบคู่กันไปในสภาวะแวดล้อมที่เป็นจริง เป็นการช่วยให้นักศึกษาได้รับประสบการณ์ตรงด้วยตนเอง Fai-Khamta and Rodraengka (2005) ได้กล่าวถึง การฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูว่า เป็นหัวใจในการผลิตครู เพราะเป็นการเตรียมนักศึกษาครูให้พร้อมที่จะไปเป็นครูที่ดีในอนาคต ซึ่งในขณะที่ฝึกประสบการณ์วิชาชีพ นิเทศ/นักศึกษาครูสามารถพัฒนาความรู้ในเนื้อหาบูรณาการกับวิธีสอน รวมทั้งด้านเทคนิควิธีที่สามารถนำความรู้ไปใช้ปฏิบัติงานในหน้าที่ครูด้านต่าง ๆ เช่น งานสอน งานกิจการนักเรียน งานแนะแนว งานธุรการ งานพัฒนาตน งานพัฒนาสังคมและยังมีโอกาสพัฒนาด้านคุณลักษณะ เพื่อให้มีลักษณะที่เหมาะสมสำหรับการเป็นครู เช่น เป็นผู้ที่มีใจรักศรัทธาในวิชาชีพครู มีค่านิยมที่พึงประสงค์ มีคุณธรรม จริยธรรม และมีจรรยาบรรณในวิชาชีพครู

สังคมไทยในปัจจุบันมีการยอมรับกับกลุ่มผู้ที่มีความหลากหลายทางเพศมากขึ้น แต่ก็ยังไม่มากพอที่จะทำให้กลุ่มคนเหล่านั้นสามารถใช้ชีวิตในสังคมได้อย่างมีความสุข และเท่าเทียมกับคนทั่วไปเห็นได้จากผลการวิจัยของสถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ (National Institute of Development Administration, 2022) ทำการสำรวจความคิดเห็นของประชาชนในประเด็น สังคมไทยคิดอย่างไรกับเพศที่สามและโดยเฉพาะในมิติด้านการทำงานที่พบว่า กลุ่มตัวอย่างร้อยละ 92.82 ระบุว่า ยอมรับได้ขณะที่ ร้อยละ 7.18 ระบุว่าไม่สามารถยอมรับได้ ซึ่งตัวเลขสะท้อนให้เห็นถึงการไม่ยอมรับเพศทางเลือกในด้านการงานและการประกอบอาชีพในองค์กร เนื่องจากสังคมมีความเข้าใจว่าผู้ที่มีความหลากหลายทางเพศคือกลุ่มคนความ ไร้ศักยภาพ (Suriya-Sarn, 2014) แต่ด้วยความเปลี่ยนแปลงของยุคสมัยทำให้สังคมส่วนใหญ่ให้การยอมรับเพศทางเลือกมากขึ้น อีกทั้งปัจจุบันความเสมอภาคของบุคคลได้รับการคุ้มครองตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 ตลอดถึงรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบันและหลักพระราชบัญญัติสิทธิมนุษยชน พ.ศ. 2542 ที่ให้ความสำคัญกับการมีเสรีภาพในการประกอบอาชีพของเพศทางเลือก และการยอมรับอย่างเท่าเทียมซึ่งในปัจจุบันบุคคลที่มีความหลากหลายทางเพศในองค์กรไม่ว่าจะเป็นหน่วยงานภาครัฐหรือเอกชนล้วนเป็นผู้ที่มีความรู้ ความคิดสร้างสรรค์และความ สามารถในการทำประโยชน์มากมายให้กับประเทศชาติ โดยเฉพาะอาชีพที่เกี่ยวข้องกับระบบการศึกษาไม่ว่าจะเป็นครู อาจารย์ ในฐานะผู้ที่มีหน้าที่ในการถ่ายทอดความรู้ให้กับสมาชิกของสังคม ปัจจุบันพบว่าระบบการศึกษาไทยมีบุคลากรที่มีความหลากหลายทางเพศมาดำรงตำแหน่งในอาชีพครูเพิ่มมากขึ้น (Supasri, 2020)

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยไทยแห่งหนึ่ง เป็นหน่วยงานหนึ่งที่มีหน้าที่ผลิตบัณฑิตครู ทั้งหมด 5 สาขาวิชาประกอบไปด้วย สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย สาขาวิชาวิทยาศาสตร์ทั่วไป สาขาวิชาศิลปศึกษา สาขาวิชาภาษาไทย และสาขาวิชาศึกษาศาสตร์ ซึ่งผู้ที่สำเร็จการศึกษาจะต้องเรียนครบหน่วยกิตที่กำหนด และจะต้องออกปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา 2 ภาคการศึกษา รวมเป็นระยะเวลา 1 ปีเพื่อให้ได้ใบประกอบวิชาชีพครูตามหลักเกณฑ์การรับรองมาตรฐานประสบการณ์วิชาชีพ (Office of the Secretariat of the Teachers' Council of Thailand, 2019) ในประกาศคณะกรรมการคุรุสภาการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูของนักศึกษาไม่ใช่เป็นเพียงการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูเฉพาะภาคทฤษฎีในห้องเรียนและภาคปฏิบัติในสนามเท่านั้น แต่ยังรวมถึงการปฏิบัติงานของครูทั้งหมด เสมือนครูประจำการคนหนึ่งของสถาบันการศึกษา ทำให้การเลือกโรงเรียนที่จะส่งนักศึกษาออกไปฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูต้องคำนึงถึงความพร้อมของโรงเรียนที่นอกจากจะต้องเป็นไปตามเกณฑ์ที่คุรุสากำหนดแล้ว ยังต้องเลือกโรงเรียนที่ผ่านการประเมินของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.) มีครูพี่เลี้ยงตรงเอกที่มีประสบการณ์ ซึ่งผลของการวิจัยนี้จะเป็นข้อมูลสำหรับการเตรียมความพร้อมให้กับนักศึกษา ก่อนออกฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูให้มีประสิทธิภาพ และนักศึกษาจะได้ทราบถึงปัญหาในการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูและหาวิธีแก้ไข้ปัญหา

ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงเล็งเห็นความสำคัญของการศึกษาปัญหาที่นักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูต้องเผชิญในระหว่างการฝึกสอน โดยเฉพาะเมื่อคณะศึกษาศาสตร์มีบทบาทสำคัญในการผลิตครูเข้าสู่ระบบการศึกษาไทย การเข้าใจถึงปัญหาและอุปสรรคในแต่ละด้าน ไม่ว่าจะเป็นด้านการจัดการชั้นเรียน การสนับสนุนจากครูพี่เลี้ยง อาจารย์นิเทศก์ หรือบริบทของโรงเรียน ล้วนส่งผลต่อการพัฒนาวิชาชีพของนักศึกษา อีกทั้งในบริบทปัจจุบันที่สังคมให้ความสำคัญกับความเสมอภาคมากยิ่งขึ้น การวิจัยครั้งนี้จะช่วยให้สะท้อนถึงปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับเพศและสาขาวิชา ซึ่งอาจส่งผลต่อรูปแบบของปัญหาที่นักศึกษาเผชิญ เพื่อให้สามารถนำข้อมูลไปพัฒนากระบวนการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูอย่างเหมาะสม ตรงกับความต้องการและส่งเสริมศักยภาพของนักศึกษาอย่างแท้จริง

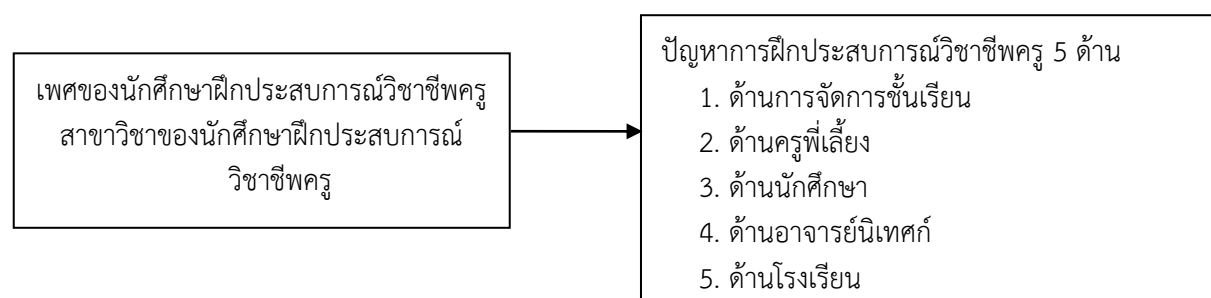
วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาปัญหาการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยไทยแห่งหนึ่ง
2. เพื่อเปรียบเทียบปัญหาของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู จำแนกตามเพศ และสาขาวิชา

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ผู้วิจัยได้สังเคราะห์องค์ประกอบของปัญหาการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู จากงานวิจัยของ Thongchuea (2014) ซึ่งจำแนกปัญหาออกเป็น 9 ด้าน ได้แก่ (1) ด้านการเตรียมการสอน (2) ด้านสื่อการสอน (3) ด้านการสอน (4) ด้านตัวนิสิต (5) ด้านนักเรียน (6) ด้านอาจารย์นิเทศก์ (7) ด้านอาจารย์พี่เลี้ยง (8) ด้านโรงเรียนฝึกประสบการณ์วิชาชีพ และ (9) ด้านการวิจัยในชั้นเรียน และเพื่อความเหมาะสม ผู้วิจัยจึงได้จัดกลุ่มปัญหาดังกล่าวให้กระชับขึ้น โดยได้รวบรวมปัญหาจาก 4 ด้านเดิม ได้แก่ ด้านการเตรียมการสอน ด้านสื่อการสอน ด้านการสอน และด้านการวิจัยในชั้นเรียน ไว้ภายใต้ด้านการจัดการชั้นเรียน เนื่องจากเนื้อหาทั้งหมดมีลักษณะเกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนการสอนในชั้นเรียน โดยสรุปเป็น 5 ด้าน ดังนี้

1. ด้านการจัดการชั้นเรียน หมายถึง ปัญหาที่เกี่ยวข้องกับการวางแผนการเรียนการสอน การจัดกิจกรรม การเลือกใช้สื่อ การควบคุมชั้นเรียน และการดำเนินการวิจัยในชั้นเรียน
2. ด้านครูพี่เลี้ยง หมายถึง ปัญหาที่เกี่ยวข้องกับทัศนคติ การสื่อสาร การให้คำแนะนำ และการสนับสนุนของครูพี่เลี้ยงที่มีต่อนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู
3. ด้านนักศึกษา หมายถึง ปัญหาที่เกิดจากตัวนักศึกษา เช่น ความกังวลใจ ความไม่มั่นใจ ความไม่ชำนาญในการสอน รวมถึงทักษะการจัดการตนเอง การทำงานเป็นทีม และการปรับตัวในสถานการณ์ที่มีแรงกดดัน
4. ด้านอาจารย์นิเทศก์ หมายถึง ปัญหาที่เกี่ยวกับบทบาทของอาจารย์นิเทศก์ในการให้คำปรึกษา การตรวจแผนการสอน สังเกตการสอน และให้ข้อมูลป้อนกลับ รวมทั้งส่งเสริมและให้กำลังใจนักศึกษาระหว่างฝึกสอน
5. ด้านโรงเรียน หมายถึง ปัญหาที่เกิดจากบริบทหรือสภาพแวดล้อมของโรงเรียน เช่น ความพร้อมของอุปกรณ์การสอน จำนวนนักเรียน การสนับสนุนจากโรงเรียน และความสอดคล้องของนโยบายโรงเรียนกับแนวทางของคณะ

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. กลุ่มประชากร คือ นักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยไทยแห่งหนึ่ง ที่ฝึกสอนในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2567 ใน 5 สาขาวิชา ได้แก่ สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย สาขาวิชาวิทยาศาสตร์ทั่วไป สาขาวิชาศิลปศึกษา สาขาวิชาภาษาไทย และสาขาวิชาศึกษาศาสตร์ จำนวน 402 คน

2. กลุ่มตัวอย่าง คือ นักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยไทยแห่งหนึ่ง ที่ฝึกสอนในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2567 ใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้นตามสาขาวิชา ได้แก่ สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย สาขาวิชาวิทยาศาสตร์ทั่วไป สาขาวิชาศิลปศึกษา สาขาวิชาภาษาไทย และสาขาวิชาศึกษาศาสตร์ โดยใช้โปรแกรม G*power (ค่าความคลาดเคลื่อนที่ระดับ .05, Effect size f ที่ระดับ .4 ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่างขั้นต่ำที่ 125 คน) โดยสามารถเก็บข้อมูลได้จริงทั้งหมด 270 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า (rating scale) 5 ระดับ ดัดแปลงจากแนวคิดของ Best (1982) และผ่านการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาโดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 ท่าน และมีค่าสัมประสิทธิ์ ความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม (ค่าความเที่ยง Cronbach's alpha) เท่ากับ 0.87 แบ่งเป็น 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ สาขาวิชา โดยใช้คำถามเป็นแบบปลายปิดและปลายเปิด

ตอนที่ 2 ปัญหาการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู จำแนกเป็น 5 ด้าน ดังนี้ (1) ด้านการจัดการชั้นเรียน (2) ด้านครูพี่เลี้ยง (3) ด้านนักศึกษา (4) ด้านอาจารย์นิเทศก์ และ (5) ด้านโรงเรียน ใช้วัดระดับปัญหาการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู เป็นมาตราส่วนประมาณค่า (rating scale) แบ่งเป็น 5 ระดับ ตามแบบของ Best (1982) ผู้วิจัยได้กำหนดขั้นของคะแนนให้ผู้ตอบแบบสอบถามโดยมีรายละเอียดการแปลความหมาย ดังนี้

ระดับ 5 หมายถึง มีปัญหาการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูในระดับมากที่สุด

ระดับ 4 หมายถึง มีปัญหาการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูในระดับมาก

ระดับ 3 หมายถึง มีปัญหาการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูในระดับปานกลาง

ระดับ 2 หมายถึง มีปัญหาการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูในระดับน้อย

ระดับ 1 หมายถึง ไม่เป็นปัญหา

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะ เพื่อให้ให้นักศึกษาแสดงความคิดเห็นเพิ่มเติมเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาและการแก้ไข ปัญหาในการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู

วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยใช้เครื่องมือแบบสอบถาม เป็นเครื่องมือหลักในการเก็บข้อมูล พร้อมการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงสถิติ และเสริมการวิเคราะห์เนื้อหาเบื้องต้นจากข้อมูล ข้อเสนอแนะ ขั้นตอนการดำเนินการมีดังนี้

1. ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับปัญหาการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูเพื่อนำมาเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย กำหนดขอบเขตและประเด็นคำถามให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ และร่างแบบสอบถาม

2. สร้างแบบสอบถามและเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน ตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา จากนั้นปรับปรุงตามคำแนะนำ

3. ทดลองใช้แบบสอบถามกับนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน จากนั้นคำนวณโดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟาของ Cronbach (Cronbach's Alpha Coefficient) ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.91

4. ดำเนินการเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างจริง ได้รับข้อมูลการตอบกลับจำนวน 270 คน (ซึ่งมากกว่าค่าคำนวณขั้นต่ำ 125 คนจาก G*power) โดยใช้แบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบคุณภาพแล้วผ่านแพลตฟอร์มออนไลน์

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำแบบสอบถามไปวิเคราะห์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป ดังนี้

1. แบบสอบถามตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์โดยการแจกแจงความถี่และค่าร้อยละ

2. แบบสอบถามตอนที่ 2 ปัญหาการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์โดยหาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การแปลความหมายข้อมูลจากแบบสอบถาม เป็นการแปลผลตามหลักการแบ่งอัตรภาคชั้น (class interval) ตามแนวคิดของ Best (1982) มีรายละเอียด ดังนี้

4.21-5.00 หมายถึง มีปัญหาการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูในระดับมากที่สุด

3.41-4.20 หมายถึง มีปัญหาการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูในระดับมาก

2.61-3.40 หมายถึง มีปัญหาการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูในระดับปานกลาง

1.81-2.60 หมายถึง มีปัญหาการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูในระดับน้อย

1.00-1.80 หมายถึง มีปัญหาการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูระดับที่ไม่เป็นปัญหา

จากนั้นนำผลที่ได้มาเปรียบเทียบตามเพศ สาขาวิชาที่ศึกษา วิเคราะห์โดยการแจกแจงความถี่ และเปรียบเทียบโดยใช้ F-test แบบ One-way ANOVA และ Welch's ANOVA ในกรณีที่สมมติฐานเรื่องความแปรปรวนไม่เท่ากัน

3. แบบสอบถามตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะ ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้วิธีวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัย

การศึกษาปัญหาการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยไทยแห่งหนึ่ง ผู้วิจัยได้สรุปผลการศึกษาดังนี้

1. ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตารางที่ 1

ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

รายการ	จำนวน (คน) (n = 270)	ร้อยละ
เพศ		
ชาย	39	14.40
หญิง	220	81.20
LGBTQ+	12	4.40
สาขาวิชา		
การศึกษาปฐมวัย	58	21.40
ภาษาไทย	70	25.80
วิทยาศาสตร์ทั่วไป	13	4.80
ศิลปศึกษา	8	3.00
ศึกษาศาสตร์	122	45.00

จากตารางที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า แบบสอบถามจำนวน 270 ชุด ที่เก็บได้จากกลุ่มตัวอย่าง นักศึกษาส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงร้อยละ 81.20 เพศชายร้อยละ 14.40 และ LGBTQ+ ร้อยละ 4.40 นักศึกษาส่วนใหญ่สังกัดสาขาวิชาศึกษาศาสตร์ร้อยละ 45 สาขาวิชาภาษาไทยร้อยละ 25.80 สาขาวิชาการศึกษปฐมวัยร้อยละ 21.40 สาขาวิชาวิทยาศาสตร์ทั่วไปร้อยละ 4.80 และสาขาวิชาศิลปศึกษาร้อยละ 3.00

2. ปัญหาการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู

ตารางที่ 2

ปัญหาการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูแต่ละด้าน

รายการ	$\bar{X}$	SD	แปลความหมาย
ด้านการจัดการชั้นเรียน	3.89	1.12	มาก
ด้านครูพี่เลี้ยง	2.00	1.27	น้อย
ด้านนักศึกษา	3.92	1.21	มาก
ด้านอาจารย์นิเทศก์	2.07	1.22	น้อย
ด้านโรงเรียน	2.91	1.39	ปานกลาง
ค่าเฉลี่ยรวมทุกด้าน	2.96	1.24	ปานกลาง

จากตารางที่ 2 ปัญหาการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู พบว่า นักศึกษามีปัญหาการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูในระดับมาก 2 ด้าน ได้แก่ ด้านนักศึกษา ($\bar{X} = 3.92$) และด้านการจัดการชั้นเรียน ($\bar{X} = 3.89$) มีปัญหาการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ในระดับปานกลาง 1 ด้าน คือ ด้านโรงเรียน ($\bar{X} = 3.92$) และมีปัญหาการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ในระดับน้อย 2 ด้าน ได้แก่ ด้านอาจารย์นิเทศก์ ($\bar{X} = 2.07$) และด้านครูพี่เลี้ยง ($\bar{X} = 2.00$) ตามลำดับ

ตารางที่ 3

การวิเคราะห์ความแปรปรวนจำแนกตามเพศ

ด้าน	เพศ	n	$\bar{x}$	S	Levene's		ANOVA					
					Test		SS	df	MS	F	Welch	Sig.
ด้านการจัดการชั้นเรียน	ชาย	39	4.11	0.80	4.18	.02					1.36	0.28
	หญิง	220	3.87	0.99								
	LGBTQ	11	3.80	1.55								
ด้านนักศึกษา	ชาย	39	4.15	.74	1.80	.17	2.01 (B)	2	1.35 (B)	1.33		.27
	หญิง	220	3.90	1.04			270.89 (W)	267	1.02 (W)			
	LGBTQ	11	3.71	1.22								
ด้านครูพี่เลี้ยง	ชาย	39	2.07	0.96	.09	.91	.41 (B)	2	.21 (B)	.21		.81
	หญิง	220	1.99	0.99			259.40 (W)	267	.97 (W)			
	LGBTQ	11	2.15	0.88								
ด้านอาจารย์นิเทศก์	ชาย	39	2.17	0.59	3.16	.04					.52	.60
	หญิง	220	2.06	0.89								
	LGBTQ	11	2.14	1.00								
ด้านโรงเรียน	ชาย	39	3.06	0.52	6.54	.00					1.70	.20
	หญิง	220	2.91	0.91								
	LGBTQ	11	2.56	1.08								

*B= Between Groups, W = Within Groups

จากตารางที่ 3 พบว่า ผู้วิจัยเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างจำนวน 270 คน ซึ่งมากกว่าจำนวนขั้นต่ำที่คำนวณได้โดยใช้โปรแกรม G*Power ซึ่งกำหนดค่าระดับนัยสำคัญทางสถิติ (α) ที่ .05 และขนาดอิทธิพล (Effect size, f) ที่ .4 ตามแนวทางของ Cohen (1988) ได้จำนวนขั้นต่ำที่เหมาะสมคือ 125 คน การมีขนาดกลุ่มตัวอย่างมากกว่าขั้นต่ำตามหลักการของ Central Limit Theorem (CLT) ช่วยให้การแจกแจงของค่าเฉลี่ยของตัวแปรเข้าใกล้การแจกแจงแบบปกติมากขึ้น แม้ข้อมูลดิบจะไม่เป็นไปตามสมมติฐานการแจกแจงปกติ (Lumley et al., 2002) อย่างไรก็ตาม ผู้วิจัยได้ตรวจสอบสมมติฐานการแจกแจงปกติของข้อมูลก่อนการวิเคราะห์ และในกรณีที่ข้อมูลไม่เป็นไปตามสมมติฐานดังกล่าวได้เลือกใช้สถิติที่สามารถรองรับความเบี่ยงเบนจากการแจกแจงปกติ เช่น การวิเคราะห์แบบ Welch's ANOVA ซึ่งเหมาะสมสำหรับกรณีที่ความแปรปรวนไม่เท่ากันและข้อมูลไม่ปกติ (Zimmerman, 2004) ผู้วิจัยทำการตรวจสอบข้อตกลงเบื้องต้นเรื่องความแปรปรวน พบว่า ด้านการจัดการชั้นเรียน (Sig. = .016) ด้านอาจารย์นิเทศก์ (Sig. = .044) และด้านโรงเรียน (Sig. = .002) มีความแปรปรวนไม่เท่ากัน ผู้วิจัยจึงใช้ Welch's ANOVA ในการวิเคราะห์ข้อมูล ส่วนด้านนักศึกษา (Sig. = .168) และด้านครูพี่เลี้ยง (Sig. = .912) มีความแปรปรวนเท่ากัน ผู้วิจัยใช้ ANOVA ในการวิเคราะห์ข้อมูล จากตารางการวิเคราะห์ความแปรปรวนจำแนกตามเพศ พบว่า ปัญหาการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู จำแนกตามเพศไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 จึงไม่จำเป็นต้องเปรียบเทียบรายคู่

ตารางที่ 4

การวิเคราะห์ความแปรปรวนจำแนกตามสาขาวิชา

ด้าน	สาขาวิชา	n	$\bar{x}$	S	Levene's Test		ANOVA					
					W	Sig.	SS	df	MS	F	Welch	Sig.
ด้านการจัดการชั้นเรียน	การศึกษาปฐมวัย	61	3.91	1.19	1.784	.132					.95	.45
	ภาษาไทย	72	3.84	1.01								
	วิทยาศาสตร์ทั่วไป	14	3.84	1.04								
	ศิลปศึกษา	2	4.88	0.18								
ด้านนักศึกษา	ศึกษาศาสตร์	121	3.94	0.88	.75	.56					1.14	.35
	การศึกษาปฐมวัย	61	3.90	0.99								
	ภาษาไทย	72	4.01	1.13								
	วิทยาศาสตร์ทั่วไป	14	3.91	1.05								
ด้านครูพี่เลี้ยง	ศิลปศึกษา	2	3.98	0.70	5.95	.00	17.641 (B) 242.17 (W)	4 265	4.41 (B) .91 (W)	4.83		.00
	ศึกษาศาสตร์	121	4.25	0.59								
	การศึกษาปฐมวัย	61	3.89	0.96								
	ภาษาไทย	72	3.93	1.01								
ด้านอาจารย์นิเทศก์	วิทยาศาสตร์ทั่วไป	14	2.46	1.26	5.90	.00	4.18 (B) 191.18 (W)	4 265	1.05 (B) .72 (W)	1.448		.22
	ศิลปศึกษา	2	1.97	0.93								
	ศึกษาศาสตร์	121	1.66	0.60								
	การศึกษาปฐมวัย	61	1.50	0.00								
ด้านโรงเรียน	ภาษาไทย	72	1.86	0.82	4.14	.00	1.03 (B) 202.88 (W)	4 265	.26 (B) .77 (W)	.34		.85
	วิทยาศาสตร์ทั่วไป	14	2.01	0.98								
	ศิลปศึกษา	2	2.29	1.21								
	ศึกษาศาสตร์	121	1.96	0.82								
	การศึกษาปฐมวัย	61	2.15	0.91								
	ภาษาไทย	72	2.00	0.20								
	วิทยาศาสตร์ทั่วไป	14	2.03	0.62								
	ศิลปศึกษา	2	2.08	0.85								
	ศึกษาศาสตร์	121	2.86	1.11								

*B= Between Groups, W = Within Groups

จากตารางที่ 4 ผู้วิจัยเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างจำนวน 270 คน ซึ่งมากกว่าจำนวนขั้นต่ำที่คำนวณได้โดยใช้โปรแกรม G*Power ซึ่งกำหนดค่าระดับนัยสำคัญทางสถิติ (α) ที่ .05 และขนาดอิทธิพล (Effect size, f) ที่ .4 ตามแนวทางของ Cohen (1988) ได้จำนวนขั้นต่ำที่เหมาะสมคือ 125 คน การมีขนาดกลุ่มตัวอย่างมากกว่าขั้นต่ำตามหลักการของ Central Limit Theorem (CLT) ช่วยให้การแจกแจงของค่าเฉลี่ยของตัวแปรเข้าใกล้การแจกแจงแบบปกติมากขึ้น แม้ข้อมูลดิบจะไม่เป็นไปตามสมมติฐานการแจกแจงปกติ (Lumley et al., 2002) อย่างไรก็ตาม ผู้วิจัยได้ตรวจสอบสมมติฐานการแจกแจงปกติของข้อมูลก่อนการวิเคราะห์ และในกรณีที่ข้อมูลไม่เป็นไปตามสมมติฐานดังกล่าว ได้เลือกใช้สถิติที่สามารถรองรับความเบี่ยงเบนจากการแจกแจงปกติ เช่น การวิเคราะห์แบบ Welch's ANOVA ซึ่งเหมาะสมสำหรับกรณีที่ความแปรปรวนไม่เท่ากันและข้อมูลไม่ปกติ (Zimmerman, 2004) ผู้วิจัยทำการตรวจสอบข้อตกลงเบื้องต้นเรื่องความแปรปรวน พบว่า ด้านการจัดการชั้นเรียน (Sig. = .132) และด้านนักศึกษา (Sig. = .558) มีความแปรปรวนเท่ากัน ผู้วิจัยใช้ ANOVA ในการวิเคราะห์ข้อมูล ส่วนด้านครูพี่เลี้ยง (Sig. = .001) ด้านอาจารย์นิเทศก์ (Sig. = .001) และด้านโรงเรียน (Sig. = .003) มีความแปรปรวนไม่เท่ากัน ผู้วิจัยจึงใช้ Welch's ANOVA ในการวิเคราะห์ข้อมูล จากตารางการวิเคราะห์ความแปรปรวนจำแนกตามสาขาวิชา พบว่า ปัญหาการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูจำแนกตามสาขาวิชา ด้านครูพี่เลี้ยง (Sig. = .001) แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 จึงจำเป็นต้องเปรียบเทียบรายคู่ ด้วยวิธีของ Scheffe

ตารางที่ 5

การเปรียบเทียบรายคู่ ด้านครูพี่เลี้ยง

(I) สาขา	(J) สาขา	Mean Difference (I-J)	Std. Error	Sig.
สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย	สาขาวิชาภาษาไทย	.49	.17	.07
	สาขาวิชาวิทยาศาสตร์ทั่วไป	.80	.28	.10
	สาขาวิชาศิลปศึกษา	.96	.69	.74
	สาขาวิชาศึกษาศาสตร์	.61*	.15	.00
สาขาวิชาภาษาไทย	สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย	-.49	.17	.07
	สาขาวิชาวิทยาศาสตร์ทั่วไป	.31	.28	.88
	สาขาวิชาศิลปศึกษา	.47	.69	.98
	สาขาวิชาศึกษาศาสตร์	.11	.14	.96
สาขาวิชาวิทยาศาสตร์ทั่วไป	สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย	-.80	.28	.10
	สาขาวิชาภาษาไทย	-.31	.28	.88
	สาขาวิชาศิลปศึกษา	.16	.72	1.00
	สาขาวิชาศึกษาศาสตร์	-.19	.27	.97
สาขาวิชาศิลปศึกษา	สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย	-.96	.69	.74
	สาขาวิชาภาษาไทย	-.47	.68	.98
	สาขาวิชาวิทยาศาสตร์ทั่วไป	-.16	.72	1.00
	สาขาวิชาศึกษาศาสตร์	-.36	.68	.99
สาขาวิชาศึกษาศาสตร์	สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย	-.61*	.15	.00
	สาขาวิชาภาษาไทย	-.11	.14	.96
	สาขาวิชาวิทยาศาสตร์ทั่วไป	.19	.27	.97
	สาขาวิชาศิลปศึกษา	.36	.68	.99

*. The mean difference is significant at the 0.05 level.

จากตารางที่ 5 พบว่า สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัยมีปัญหาการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ด้านครูพี่เลี้ยงมากกว่าสาขาวิชาศึกษาศาสตร์ ในขณะที่สาขาวิชาศาสตร์ทั่วไป สาขาวิชาศิลปศึกษา และสาขาวิชาภาษาไทย มีปัญหาการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ด้านครูพี่เลี้ยง ไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05

จากการวิเคราะห์และแปลผลข้อมูล สรุปได้ว่า เพศต่างกันมีปัญหาการฝึกประสบการณ์วิชาชีพทั้ง 5 ด้าน ไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 และ สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัยมีปัญหาการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ด้านครูพี่เลี้ยง มากกว่าสาขาวิชาศึกษาศาสตร์ ในขณะที่สาขาวิชาศาสตร์ทั่วไป สาขาวิชาศิลปศึกษา และสาขาวิชาภาษาไทย มีปัญหาการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ด้านครูพี่เลี้ยง ไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05

3. ข้อเสนอแนะของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู

จากข้อเสนอแนะจากนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูสะท้อนถึงทั้งแง่บวกและปัญหาที่พบในโรงเรียนที่ฝึกสอน ซึ่งสามารถแบ่งออกเป็น 3 ประเด็น ดังนี้

1) ครูพี่เลี้ยงและบุคลากรในโรงเรียน

นักศึกษาหลายคนให้ข้อมูลว่า

“ครูพี่เลี้ยงคอยให้คำแนะนำและสอนงานให้ได้เรียนรู้ได้อย่างหลากหลาย”

“ครูพี่เลี้ยงให้ความช่วยเหลืออย่างมาก”

แสดงให้เห็นว่าครูพี่เลี้ยงส่วนใหญ่ได้รับการชื่นชมจากนักศึกษาในการให้คำแนะนำ ให้ความช่วยเหลือ มีความเอาใจใส่และเข้าใจนักศึกษาฝึกสอนเป็นอย่างดี แต่นักศึกษาบางคนให้ข้อมูลว่า

“ครูพี่เลี้ยงไม่มีความเป็นกลาง ไม่ถาม ชอบว่าก่อน อารมณ์ร้อน”

ทำให้นักศึกษารู้สึกกดดันหรือไม่กล้าสอบถาม อีกทั้งการมอบหมายงานที่มากเกินไปหรือไม่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอน ซึ่งเกินความรับผิดชอบของนักศึกษาฝึกสอน ตามที่นักศึกษาให้ข้อมูลว่า

“สอนแทนเยอะมาก ๆ และสอน 10 คาบต่อสัปดาห์และให้ทำงานนอกเหนือการสอน เช่น ใช้ช่วยงานวิชาการงานธุรการงานห้องพยาบาลจัดให้เข้าช่วยในตารางสอนเลย”

ส่งผลให้เกิดความเหนื่อยล้าและรู้สึกว่าการตนเองไม่ได้รับความเป็นธรรมจากการฝึกสอน

2) การบริหารจัดการของโรงเรียน

นักศึกษาหลายคนชื่นชมโรงเรียนที่มีระบบการดูแลและสนับสนุนที่ดี เช่น

“โรงเรียน A (นามสมมติ) ดีมาก ๆ ค่ะ ถ้าเป็นไปได้อยากให้ศึกษามาดูฝึกเยอะ เพราะนักเรียนคุณครู ผู้อำนวยการ แม่บ้าน แม่ครัว ให้ความต้อนรับเปรียบเราเป็นครูท่านหนึ่งเลยคะ ใครที่ไม่ค่อยมีเงินแนะนำโรงเรียนนี้”

เพราะมีอาหารเลี้ยงฟรี 2 มื้อเลยคะ ประหยัดไปได้เยอะมาก ๆ”

“โรงเรียน B (นามสมมติ) ดีมาก ๆ ค่ะ สอนงานทุกอย่าง เช่น งาน 4 ฝ่าย ช่วยเหลือให้คำแนะนำดีในเรื่องของโครงการและงานต่าง ๆ”

ซึ่งช่วยส่งเสริมการเรียนรู้ในสถานการณ์จริงอย่างมีคุณภาพ อย่างไรก็ตามนักศึกษาบางส่วนให้ข้อมูลว่า

“โรงเรียนไม่มีความพร้อมในด้านอุปกรณ์การสอน และไม่อำนวยความสะดวกในเรื่องของอุปกรณ์หรือ สื่อการสอน” “โรงเรียนมีกิจกรรมกรรมเยอะทำให้เวลาเรียนไม่เพียงพอ”

สะท้อนให้เห็นถึงงบประมาณสนับสนุน นักศึกษาต้องซื้อวัสดุอุปกรณ์ด้วยตนเอง รวมถึงการจัดกิจกรรมมากเกินไปกลายเป็นอุปสรรคต่อการจัดการเรียนการสอน ทำให้เวลาในการสอนไม่เพียงพอหรือการมอบหมายหน้าที่บางครั้งขาดความชัดเจนทำให้นักศึกษาสับสนและไม่สามารถวางแผนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3) ข้อเสนอแนะต่อมหาวิทยาลัยหรือคณะ

นักศึกษาเสนอแนะว่า

“อยากให้ทางคณะตรวจเช็ค,สำรวจโรงเรียนก่อนที่จะส่งนักศึกษาออกฝึก”

“อยากให้อาจารย์เฝ้าติดตามปัญหาและเข้าใจปัญหาของนักศึกษามากกว่านี้ค่ะ”

สะท้อนให้เห็นถึงความต้องการให้อาจารย์เฝ้าติดตามนักศึกษาอย่างใกล้ชิด เข้าใจปัญหาและให้คำปรึกษาได้ตรงจุดมากยิ่งขึ้น และนักศึกษาบางคนเสนอว่า

“อยากให้ค่าตอบแทนระหว่างฝึกสอน”

“คณะควรสนับสนุนเกี่ยวกับอุปกรณ์ที่เกี่ยวข้องกับการฝึกสอน การทำสื่อ การจัดกิจกรรมแก่นศ. ที่ออกไปฝึกสอน”

แสดงให้เห็นถึงความต้องการให้มีการสนับสนุนทุนการศึกษาระหว่างออกฝึกสอน งบประมาณหรือวัสดุอุปกรณ์ในการสอน เช่น สื่อการสอน ปากกา หรือกระดาษ

การอภิปรายผล

การศึกษาปัญหาการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยไทยแห่งหนึ่ง พบว่า นักศึกษาที่พบปัญหาการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูมากที่สุดคือ สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย ที่มีการจัดการเรียนการสอนแตกต่างจากสาขาวิชาอื่น เนื่องจากการจัดประสบการณ์แบบบูรณาการผ่านการเล่น ให้เหมาะกับช่วงอายุของผู้เรียน (ช่วงอายุ 4 - 6 ปี) รวมไปถึงการควบคุมชั้นเรียนที่มีวิธีการเฉพาะตัว ในขณะที่สาขาวิชาอื่นพบปัญหาการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูในลักษณะใกล้เคียงกัน ไม่ว่าจะเป็นการควบคุมชั้นเรียน การเตรียมการสอน ภาระงานนอกเหนือจากการสอนที่ได้รับมอบหมายจากครูพี่เลี้ยง สอดคล้องกับงานวิจัยของ Kengkhatkij et al. (2020) ที่กล่าวว่า โรงเรียนมีกิจกรรมที่ต้องรับผิดชอบเป็นจำนวนมากทำให้กระทบต่อเวลาในการเตรียมการสอนและการจัดการเรียนรู้ของผู้สอน และโรงเรียนขาดการสนับสนุนวัสดุอุปกรณ์ ในการจัดกิจกรรมในชั้นเรียน การติดต่อสื่อสารกับอาจารย์นิเทศก์ ครูพี่เลี้ยง และเพื่อนนักศึกษาการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูในรุ่นเดียวกัน ไม่ว่าจะเป็นจากสถาบันเดียวกันหรือต่างสถาบัน การปรับตัวให้เข้ากับสังคมและการทำงาน และผลการศึกษาชี้ให้เห็นว่า นักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูประสบปัญหาโดยเฉพาะในด้านการจัดการชั้นเรียนและด้านนักศึกษา เป็นประเด็นที่น่าสนใจว่าแม้จะมีการเตรียมความพร้อมทั้งความรู้ด้านเนื้อหา ความรู้ด้านวิธีการสอน และมีการสังเกตก่อนออกฝึกสอนแล้ว แต่เมื่อนักศึกษาได้ลงปฏิบัติจริงยังพบความท้าทายในการรับมือกับสถานการณ์จริงในห้องเรียน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Mahawiro (2018) ที่พบว่านักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู มีปัญหาขาดความมั่นใจในตนเองและรู้สึกว่าคุณเองไม่มีความพร้อม และขาดความชำนาญและการใช้เทคนิคที่หลากหลายในการสอน โดยปัญหาเหล่านี้จะเป็นแนวทางในการพัฒนานักศึกษาการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ให้มีความพร้อมทั้งกายและใจที่จะออกไปฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู

การเปรียบเทียบปัญหาการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูจำแนกตามเพศ พบว่า เพศที่แตกต่างกันมีปัญหาการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูไม่แตกต่างกัน นักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูไม่ว่าจะเป็นเพศชายหรือเพศหญิงต่างเผชิญกับปัญหาที่คล้ายคลึงกันในการฝึกประสบการณ์สอน ทั้งในด้านการจัดการเรียนการสอน การบริหารจัดการชั้นเรียนการปฏิบัติตามนโยบายของสถานศึกษา และการประสานงานกับครูพี่เลี้ยงและบุคลากรทางการศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Homchomchuen (2015) พบว่า เพศที่ต่างกันมีปัญหาการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูไม่แตกต่าง เนื่องจากเพศไม่ได้เป็นตัวกำหนดความสามารถของบุคคลในการเรียนรู้และการถ่ายทอดวิชาความรู้ ทุกคนสามารถเรียนรู้และเข้าใจหลักการสอนได้เท่าเทียมกัน ซึ่ง Supasri (2020) และ Suriya-Sam (2014) ต่างก็เสนอว่า บุคคลที่มีความหลากหลายทางเพศยังคงประสบกับอคติทางสังคมในระดับแฝง โดยเฉพาะในแวดวงวิชาชีพครูที่ยังคาดหวังบทบาททางเพศ

การเปรียบเทียบปัญหาการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูจำแนกตามสาขาวิชา พบว่า สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย มีปัญหาการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูแตกต่างจากสาขาอื่น เนื่องจากเนื้อหาการสอนและรูปแบบกิจกรรมมีลักษณะเฉพาะตัวสูง ต้องใช้ทักษะการจัดกิจกรรมแบบบูรณาการผ่านการเล่นและการสังเกตพฤติกรรมเด็กเล็กอย่างละเอียดถี่ถ้วน การสอนเด็กปฐมวัยต้องอาศัยการดูแลและบริหารจัดการพฤติกรรมเด็กเล็ก ซึ่งมีลักษณะพิเศษที่แตกต่างจากเด็กโต ต้องรับมือกับพฤติกรรมของเด็กที่ยังไม่สามารถควบคุมตนเองได้ดี เช่น การร้องไห้ การไม่อยู่นิ่ง อีกหนึ่งปัจจัยที่ทำให้สาขาการศึกษาปฐมวัยมีปัญหาแตกต่างจากสาขาอื่นคือ การที่ครูต้องทำงานร่วมกับผู้ปกครองอย่างใกล้ชิดกว่าระดับอื่น ๆ เนื่องจากเด็กปฐมวัยยังต้องการการดูแลจากครอบครัวเป็นหลัก นักศึกษาฝึกสอนจึงต้องเรียนรู้วิธีสื่อสารกับผู้ปกครอง รวมถึงการให้คำแนะนำเกี่ยวกับพฤติกรรมและพัฒนาการของเด็ก ซึ่งอาจเป็นเรื่องที่ท้าทายสำหรับนักศึกษาที่ไม่มีประสบการณ์มาก่อน ซึ่งเป็นความซับซ้อนที่อาจไม่เกิดในสาขาวิชาอื่น โดยเฉพาะสาขาวิชาที่สอนในระดับประถมศึกษาหรือมัธยมศึกษา สอดคล้องกับงานวิจัยของ Intasin et al. (2023) พบว่า นิสิตมีความกังวลใจเรื่องการแก้ไขสถานการณ์เฉพาะหน้า ความคาดหวังของผู้ปกครองของนักเรียนและแรงกดดันที่จะอาจพบเจอในโรงเรียน ความคิดสร้างสรรค์ในการจัดกิจกรรมและวิธีการสอน การจัดการชั้นเรียน การทำแผนการสอนให้สอดคล้องกับผู้เรียน การทำสื่อการสอน การวัดและประเมินผลนักเรียน การวางตัวให้เหมาะสม การปรับตัวกับสภาพแวดล้อมใหม่ ๆ ภายในโรงเรียนและการปรับตัวเข้ากับครูและนักเรียน

ถึงแม้ว่าปัญหาการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ในด้านครูที่เลี้ยงและด้านอาจารย์นิเทศ จะอยู่ในระดับน้อย แต่ข้อเสนอแนะบางส่วนสะท้อนถึงความกังวลว่าครูที่เลี้ยงบางคนมอบหมายงานมากเกินไปหรือไม่ให้คำแนะนำที่เพียงพอจากทั้งครูที่เลี้ยงหรือจากอาจารย์นิเทศก์ ในขณะที่บางคนได้รับการสนับสนุน การให้ความช่วยเหลืออย่างเต็มที่ ซึ่งให้เห็นว่าถึงแม้ภาพรวมจะดี แต่ยังคงมีความเหลื่อมล้ำในการสนับสนุนที่ควรได้รับการจัดการอย่างเป็นระบบ เช่น การอบรมครูที่เลี้ยงและอาจารย์นิเทศก์ให้มีแนวทางร่วมกันในการดูแลนักศึกษา

ในท้ายที่สุด การเตรียมความพร้อมให้กับนักศึกษา ไม่ว่าจะเป็นการฝึกอบรมเกี่ยวกับวิธีการสอนหรือการอบรมทักษะที่จำเป็นต่อสาขาวิชาเฉพาะทาง เช่น จิตวิทยาการศึกษา ทักษะการสื่อสาร อาจช่วยให้นักศึกษาสามารถปรับตัวและมีความมั่นใจในตนเองมากขึ้นในห้องเรียนจริง นอกจากนี้ ความสำเร็จของการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูจะเพิ่มขึ้นอย่างมากด้วยการสนับสนุนจากคณาจารย์หรือมหาวิทยาลัยในรูปแบบของเงินทุน วัสดุอุปกรณ์สำหรับเตรียมสื่อการสอน และระบบการกำกับดูแลที่ชัดเจนและยืดหยุ่น จะช่วยเพิ่มประสิทธิภาพของการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูได้อย่างมาก

ข้อเสนอแนะ

1. จากผลการศึกษาที่พบว่า นักศึกษาสาขาวิชาการศึกษาปฐมวัยพบปัญหาการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูในด้านครูที่เลี้ยงมากกว่าสาขาอื่น แสดงให้เห็นถึงความจำเป็นที่คณะควรมีการพัฒนาและส่งเสริมความเข้าใจร่วมกันระหว่างครูที่เลี้ยงกับนักศึกษา ซึ่งสาขาการศึกษาปฐมวัยเป็นสาขาที่มีลักษณะเฉพาะโดยเฉพาะการจัดประสบการณ์การเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัย เป็นการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก ที่ต้องการการสนับสนุนแตกต่างจากสาขาวิชาอื่น ควรมีการอบรมเชิงปฏิบัติการหรือจัดทำคู่มือแนวทางการดูแลนักศึกษาฝึกสอนเฉพาะด้านให้แก่ครูที่เลี้ยง เพื่อให้สามารถเข้าใจบทบาทของตนเองได้ดียิ่งขึ้น และส่งเสริมการมีส่วนร่วมของครูที่เลี้ยงในกระบวนการเตรียมความพร้อมก่อนการฝึกสอนร่วมกับคณะอย่างเป็นระบบ

2. ผลการวิจัยในครั้งนี้เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาหลักสูตรการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูของคณะศึกษาศาสตร์ เนื่องจากช่วยให้สามารถวิเคราะห์ปัญหาเชิงลึกที่นักศึกษาพบเจอในสถานศึกษาอันจะนำไปสู่การวางแผนและปรับปรุงหลักสูตรให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ทั้งในด้านการเตรียมความพร้อม ทักษะทางวิชาชีพและการบริหารจัดการการนิเทศ

3. สำหรับการวิจัยในอนาคต ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบประสบการณ์ของนักศึกษากับครูที่เลี้ยงโดยตรง เพื่อสะท้อนมุมมองของทั้งสองฝ่ายอย่างรอบด้าน อีกทั้งควรมีการศึกษาเชิงคุณภาพร่วมกับเชิงปริมาณในลักษณะของการสัมภาษณ์เชิงลึก เพื่อเข้าใจบริบทและความรู้สึกของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องอย่างละเอียด นอกจากนี้ควรศึกษาปัจจัยอื่น ๆ

เช่น ประสบการณ์การสอนของครูพี่เลี้ยง สภาพแวดล้อมของโรงเรียน และความพร้อมด้านทรัพยากรของโรงเรียนที่อาจส่งผลต่อความสำเร็จของการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู

References

- Best, J.W. (1982). *Research in education* (4th ed.). Prentice-Hall.
- Cohen, J. (1988). *Statistical power analysis for the behavioral sciences* (2nd ed.). Lawrence Erlbaum Associates.
- Fai-Khamta, C., & Rodraengka, W. (2005). Problems in professional experience training of student teachers in the Project for the Promotion of Science and Mathematics Talented Teachers (PSMT), *E-Journal of Social Sciences & Humanities* [Online], 11(2). <https://kaekae.oas.psu.ac.th/ojs/psuhsej/viewarticle.php?id=291>. (in Thai)
- Homchomchuen, S. (2015). Problems of professional teaching experience of agricultural education students, faculty of industrial education, KMITL, Academic Year 2014. [Master thesis, King Mongkut's Institute of Technology Ladkrabang]. <https://opac.lib.kmitl.ac.th/catalog/Bibltem.aspx?BibID=b00195066> (in Thai)
- Intasin, T., Watthanapradit, P., Samerwong, P., Srisutthinun, V., & Thanakorn, P. (2023). A study of self-efficacy prior to teaching experience training among students in early childhood education at the faculty of education, Burapha university. *e-Journal of Education Studies, Burapha University*, 5(2), 85–99. (in Thai)
- Kengkhatkij, K., Luanmongkol, K., & Sornngai, O. (2020). The study of the problems of pre-service teachers of art education at the faculty of education, ramkhamhaeng university. *Ramkhamhaeng Research Journal of Humanities and Social Science*, 23(1), 1–10. <https://so05.tci-thaijo.org/index.php/rusoc/article/view/244204> (in Thai)
- Lumley, T., Diehr, P., Emerson, S., & Chen, L. (2002). The importance of the normality assumption in large public health data sets. *Annual Review of Public Health*, 23(1), 151–169. <https://doi.org/10.1146/annurev.publhealth.23.100901.140546>
- Mahawiro, P. S. (2018). The problem solving approach in teaching professional experience of MBU education. *Journal: Faculty of Education Mahamakut Buddhist University*, 6(1), 76-94. (in Thai)
- National Institute of Development Administration. (2022). *What is Thai society's view on the LGBTQ*. <https://nidapoll.nida.ac.th/data/survey/uploads/FILE-1654933256095.pdf>. (in Thai)
- Office of the Secretariat of the Teachers' Council of Thailand. (2019). *Announcement of the teachers' council of Thailand on the details of the knowledge and professional experience standards for teachers according to the teachers' council regulations on professional standards (No. 4), B.E. 2562 (2019)*. Office of the Secretariat of the Teachers' Council of Thailand. (in Thai)

- Supasri, T. (2020). Stigma and discrimination against sexual orientation in the workplace: A case study of a government professional training institution for secondary school teachers in Bangkok, faculty of political science, [Master thesis, Thammasat University]. https://ethesisarchive.library.tu.ac.th/thesis/2020/TU_2020_6203010787_13672_14199.pdf (in Thai)
- Suriya-Sarn, B. (2014). *Gender identity and sexual orientation in Thailand*. International Labour Organization. (in Thai)
- Thongchuea, S. (2014). *Professional experience training problems of home economics education student teachers, faculty of education, Kasetsart university*. [Master thesis, Kasetsart University]. (in Thai)
- Zimmerman, D. W. (2004). A note on preliminary tests of equality of variances. *British Journal of Mathematical and Statistical Psychology*, 57(1), 173–181. <https://doi.org/10.1348/000711004849222>